

A templom stýlja 10—11-ik százbeli „román stýl“ s külsője általában egyszerű s a tervezésnél a fősúly nem a külső díszre, mint inkább az épület-testnek és tagozatoknak térbeli szép elosztására s a belső elrendezés hí kifejezésére van fordítva. Az egész templom a közepén magasra kiemelkedő kupolájával nem csak az építető bölöni unitárius egyház községnek, de az egészkörnyéknek díszére leend.

Az egyházközség lelkes papjával, a kör esperesével bizonyynyára nem is fog késni a szép mű kivitelével.

(y.)

Sepsi-Szentiváni id. SZENTIVÁNYI JÓZSEF

† 1892. augustus 16-án.

Szentiványi József nyug. kir. törvénybíró és háromszéki unitárius egyházköri felügyelő-gondnok 1811. február 26-án született. Szülei: Szentiványi István és angyalosi Bakcsi Klára. Tanulását a székelykereszturi algimnáziumban kezdte s folytatta Kolozsvárt a főgimnáziumban; a gimnáziumi tárgyak elvégzése után átment jogi tanfolyamra a kolozsvári Lyceumban fenálló intézetbe. Tanulását mindenütt kitűnő eredménnyel végezte. Elhatározta volt, hogy közjogi hivatalra képezze magát; de a még öt éves korától fogva özvegy s most már elhalt édes anyja elvesztése e szándékában megakadályozta; a három évig viselt kancellista-kardot 1837. Szebenben tartott országgyűlésen letéve — hazatért a családi birtokba gazdaság vezetése és kiskorú testvérei nevelése s taníttatása okáért.

Az eddig jeles tanuló és joggyakornok most már jeles gazda lett; 1841-ben nősült szentiváni Szentiványi Krisztina nevű távoli nőrokonával, kivel Szentiván községben lakó-telket építve abban családot alkottak s éltek 51 évig boldog, küzdelemmel ugyan, de egyszersmind örömmel telt igazi példás szép életet. Nemcsak a derék nőnek hí férje s gyerekeinek gondos atyja és szorgalmas gazda volt az elhunyt; hanem polgári hivatalokat is viselt, azon kívül a korán elhalt Zéthel Ferencz utódjai és az ürmösi Maurer családban árván maradt rokonainak hí gyámja. Boldog házasságából az ég ura atyai örömökkel áldotta meg. 10 gyerekek született, de az ötje — mind felserdült korukban — elhalt, kik közül a 18-ik évében elhalt Berta nevű igen kedves leányuk elvesztése a szülőkét mélyen keseríté; — az élők közül Szentiványi Gyula előbb Háromszék és Brassó megyék főispánja,

azután kir. táblai és kuriai bíró, most a budapesti kir. ítélő tábla tanácselnöke; Szentiványi Miklós háromszékmegyei főjegyző, József kir. járásbíró, Gábor megyei mérnök, dévai birtokos és István uradalmi tiszt, — kiknek mind eme hivatásoknak megfelelő neveltetése az áldozatkész nemes keblű székely szülőkre vall.

Szentiványi J. jeles jogász voltát igazolja a megyében többféle politikai hivatal viselése. Derék székbiro volt 1842. évig, ekkor Feketeügy melletti és 1844-ben Olt melletti járási szolgabíró; e hivatalában találta az 1848/49-i forradalom, melynek viharai elől már népes családjának megmentése, s hivatali kötelességének megfelelése nem csekély gondot adott; de a gondviselés örködött felette. — Lezajlódván pedig a forradalom, az a baj támadt, hogy a katonai kormányzó 1850-ben Nagy András nevű dulló társával kerületi biztosoknak nevezette ki, a melynek elfogadásától elvből vonakodva — azzal fenyegette meg a főparancsnok, hogy mind a kettőt főbe löveti; e kényszer hivatalt ovatossággal viselve teljesítette kötelességeit, melyek közül nem egyszer borzadva emlékezett az 1850. mártius 13-ról 922. sz. alatt kelt szigorú parancsra, mely arra kötelezte, hogy a katonai öltönyöket és fegyvereket lefoglalva a közraktárba adja be. Letelvén a nyomasztó tíz év, az 1861. évi székely ösgyűlés április 24-ről kelt jkv mellett alpenztárnoknak választja, 1868. augusztusban urbéri törvényszék, 1872. december 24-én kir. törvényszék bírója lett; azonban 1875. szeptember 30-án nyugdíjaztatva magát — ezután gazdaságának és családjának élt csendesen és igazi szülői örömmel környezve. Azonban mindig éber figyelemmel kísérte a társadalmi és politikai eseményeket. Erős hite volt, hogy a létező alkotmányos kormányzás alatt felvirágozik a haza ügye. Öröme telt az ipar és tanügy fellendülésén s szenvedélyes ministeri iskolalátogató volt.

Társadalmi élete vonzó volt; igenis megválogatta barátait, kikkel társalgott és bizalmas viszonyban volt, méltányolta az érdemet, melyet valakiben felismert, de szigorú ítélete sujtotta a hibát, a bűnt. Legfőbb feladatának tekintette épen fentartani a társaság erkölcsi jellemét, melynek körében élt. És ő maga, a „régí gárda“ hőse — erkölcsi jellemében példányszerű volt. Elveit másokéval kicserélni, azok felett, ha kellett vitatkozni, szenvedélyesen szeretett. Olvasott, kutatott. Tanulmányozása tárgyai voltak a politikai és egyházi iratok; pontosan olvasta át az unitárius egyház folyóiratait; ezek mellett életiratok, útleírások, regények se kerülték ki éber figyelmét; a tudományos művek közül legutóbb Flammarionét olvasta át. Egyik legszebb jellemvonása a türelmesség volt, melylyel ragaszkodást, bizalmat keltett mindenkiben

maga iránt; nyílt szíve, egyenes tiszta lelkülete erejével magához tudta csatolni az embereket.

Ehez számítva már 81 éve mellett is egyenes tartását, mindig eleven erőteljes mozgásával, ép lelkületét erős testében — megérthetjük, hogy a derék székely nemest se baj, se veszély meg nem rettentette; elfogadta, tisztelte a megindokolt ellenvéleményt, tisztelte a jól gondolkozók helyes irányát. — Hitt Istent és gondviselést, dicsérte Jézusban az evangéliomi szeretet nagymesterét; az emberi szellem elenyészetlen erejében határozódó halhatatlanság reménye élt tiszta lelkületében s azt vallotta, hogy a ker. erk. szabadságban élő munkás ember hivatása az a tökéletes erény, melynek Jézus példája követésére alkalmassá tevő ereje minden egészséges keresztény emberben megvan, fejlesztése és kimívelése az egyén feladata, melyre az égi atya földi gyerekeit szabad akarattal ruházta fel.

A tevékeny és ép szellemű, erőteljes derék férfi még a nyári aratáson a mezőgazdaságban jelen volt munkássainál, vezette a munkát; a szeszélyes időjárás végzetessé vált olykori gyomor bajban jelentkező magas életkorára. Felismerve az érzett fájdalomban a kór végzetes befolyását, Istenhez sohajtva, azt kérte, hogy távolítsa el az elhalás kínját. Az úr meghallgatta kérését, — segélyére siető gyerekei és unokái látásán megörvendezett, midőn csendesen, lelki nyugalommal zárta le a halál álmára, áldó szemeit — mint jó keresztény.

Legyen áldott emléke. Adjon az ég sok oly derék tagot a hazának, melynek híj polgára s az egyháznak, melynek igaz híve volt, mint néhai id. Szentiványi Szentiványi József nyug. kir. törvényszéki bíró és háromszéki unitárius egyházköri gondnok.

KISS SÁNDOR.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

A Kriza-album a napokban megjelenik érdekes tartalommal. Benne lesznek a kiváló költő felett tartott emlékbeszédek s ezen kívül több új tanulmány és költemény. Ára 1 frt. Kapható Kovács János tanár, szerkesztőtársunknál (Tivoli-u. 9. sz.).

Unitárius Kiskönyvtár XLVIII-ik füzeté megjelent. Tartalma az uralkodó magyar királyllyá koronáztatásának 25-ik évfordulati örömmünnepején mondott emelkedett szellemű hálalma Derzsi Károly budapesti lelkészttől. Ára 5 kr.

„*Kalászkok az életnek kenyerehez*“ című mindenféle szertartásra vonatkozó egyházi beszédek gyűjteményére előfizetésre felhívást bocsátottak ki Könyves Tóth Kálmán debreczeni és Papp Károly budapesti ref. lelkészek. A folyóirat 10 ives füzetekben évnegyedenként jelenik meg. Ára egész évre 4 frt. Kiadja Hornyánszky Victor, Budapesten.

A magyar irodalom története. Irta Bodnár Zsigmond egyet. m. tanár. Budapest. XI. füzet. Szerző e füzetet is azzal a tollal írta, a melylyel előzőit. Minden tekintetben méltán sorakozik azokhoz. E füzetet különben Nográdi Mátyással (1672.) kezdi meg és az elbeszélő költészettel, nevezetesen a Zrínyiássszal végzi be.

Az Athaeneum Kézi Lexicon. A tudományok encyklopediája különös tekintettel Magyarországra. Szerk. Dr. Acsády Ignác m. tud. akad. lev. tagja. A kezünk alatt levő három füzet (20. 21. 22.) arról győz meg, hogy e hézag pótló munka avatott kezekbe van letéve. A 20-ik füzet három díszes melléklettel. A 21-ik füzet, melylyel az I-ső díszes kötet befejezést nyert, Európa népessége 1892-ben, Európa 1550 körül, a Habsburgok hatalma korában — színes térképmellékletekkel. A 22-ik füzet a második kötetet nyitja meg. Régi magyar viseletek és Magyarország. nemzetiségi viszonyai az 1890-ik évben színes lapok teszik mellékleteit. A L— Ligeti cikkekkel tartalmazza. A csinos és bizonyára költséges kiállítás az „Athenaeum“ nyomdáját dicséri.
